

NORSK TROSKAP

15 - 30 JUNI 1943

FOR HJEMMEFRONTEN

DET FJERDE VÅPEN. Den fri norske presse er død. Slutten på den utvikling som begynte den 3. april 1940 har vi opplevet i vår, da restene av de aviser som så vidt mulig prøvde å hevde en selvstendig oppfatning enten fikk innsett NS-redaktører eller valgte å gå inn. I tre lange år har vår presse kjempet en heroisk kamp mot ensrettingen og for de idealer som har vært det norske folks idealer og hele den fri verdens idealer. Denne kamp måtte nødvendigvis bli en kamp på vikende front fordi alle maktmidlene var samlet på den ene siden; skritt for skritt vant motstanderen terreng, og avisfolkene måtte finne seg i at avisenes spalter mer og mer fyltes av nazistenes vottløse propaganda og alle deres hesblende forsøk på å komme i kontakt med det norske folk. Men nazistenes offensiv mot det frie ord førte ikke fram, hva vi fikk var en meget klar anskuelighetsundervisning i hvor viktig det er å ha en fri presse. Tyskernes knebling av det frie ord lærte oss bare å sette desto større pris på det; det ble tydelig for enhver hvor meget vi hadde mistet. Vi hylder de norske presse menn som våget noe i denne tiden, når de gikk imot strømmen, når de for ikke å drukne i den skitne flom skaffet seg luft i direkte tale, og til straff ble avskjediget, sendt på Grini eller måtte reise ut av landet. Vi vet at de har gjort hva de kunne.

De som kjente nazismen og dens metoder visste hvilken vei det ville gå med pressen i Norge. Så snart kamphandlingene i landet var slutt, og det var klart at befrielsen ville la vente på seg, ble det derfor behov for en ny presse som uten hinder av den tyske sensur kunne fortsette den fri pressens tradisjoner for saklig og nøkternt å orientere publikum i det som virkelig skjedde i verden. Serlig etterat radioapparatene forsvant fikk vi en hel del slike hemmelige aviser - "illegale" aviser som de med et misvisende ord er blitt kalt. I første rekke var det nyhetene fra London som ble gjengitt i denne presse; men etter hvert tok den også på seg andre av de oppgaver som på lå den fri presse i frødeligere dager. Kravene til de folk som arbeidet i denne presse var meget store. Først og fremst var sannhetsbravet absolutt. En presse som av propagandamessige eller andre grunner går på kant med sannheten, vil kunne gjøre ubotelig skade. Fristelsen til å undertrykke dårlige nyheter vil være tilstede, eller til å overvurdere begivenheter som går i de alliertes favør. Verre er det, som det dessverre også har hendt, at selve krigens brutale virkelighet avstumper begrepene om rett og urett, slik at en - mer eller mindre bevisst - tar i bruk fiendens egne metoder eller oppfordrer til det. Her ligger den største fare, som den illegale presse må være på vakt mot. Den må uavkortet hevde rettens og humanitetens idealer; så ikke de våpen vi anvender i kampen mot urett og vold kan vendes mot oss selv.

Den nye frie presse har stor makt. Ifølge sjefen for det britiske informasjonsdepartement, mr. Brendan Bracken, fins det i det okkuperte Europa i dag ca. 500 hemmelige aviser. Dette tall forteller allerede litt om hvilken maktfaktor disse aviser representerer. Men jo større makten er, desto større er ansvaret. I bevissthet om dette uhvire ansvar bidrar også vi i den fri presses kamp. Krigens gang og kjennskapet til de ressurser som er mobilisert mot aksemaktene, sier oss at vi nærmer oss det store sluttoppgjøret i den gigantiske kamp mellom frihet og vold. Men foreløpig må vi her i Norge føre kampen i det skjulte. Det er i denne skjulte kamp vi deltar. Vi er også et våpen.

Dette nummer utgjør forsåvidt en helhet som det utelukkende behandler fredens problemer. I den heksegryte av bombe-entusiasme som har beløget over verden etter den siste tids voldsomme allierte luftangrep mot aksemaktens livs-linjer, har vi hatt lett for å glemme at kampen i virkeligheten ikke bare dreier seg om å knuse angripernasjonene militært, men også om å vinne freden: to win the peace. Vi gir først et oversyn over den internasjonale debatt om dette emne i den senere tid, og gjengir spesielt sir Wardlaw Milne's forslag i Underhuset forleden. Som et norsk innlegg i diskusjonen kommer vi senere med et kontroll forslag om et internasjonalt pressedirektorat i Tyskland etter krigen, i det vi håper at dette forslag kan gi et fruktbart bidrag til debatten om etterkrigsproblemer, som mer og mer begynner å beskjefte våre tanker her hjemme i Norge. Samtidig vil noen linjer fra et av Schweigaards ungdomsarbeider vise hvorledes vår store landsmann allerede for over hundre år siden var oppmerksom på den svøpe tysk åndsvillighet ville bli for verden.

SIR WARDLAW MILNE'S FORSLAG. Det er mulig at det ikke er klok engelsk politikk å binde seg for meget til konkrete løsninger for etterkrigstiden. Goebbels har lenge arbeidet med å ta fram bestemte innlegg i den engelske og amerikanske etterkrigsdiskusjon, i det han har gitt det utseende av at vedkommende forslag eller program ga uttrykk for den offisielle allierte politikk. Som et ledd i den pågående Kraft durch Angst-kampanjen kommer Goebbels sikkert også til å utnytte den fredsplan som forleden ble fremlagt i Underhuset av en innflytelsesrik gruppe parlamentsmedlemmer med sir Wardlaw Milne, formannen i det konservative partis utenriksutvalg, i spissen. Planens hensikt er å hindre et beseiret Tyskland fra å begynte krig på nytt. 36 medlemmer av gruppen, deriblant 6 overhusmedlemmer, har undertegnet et forslag om at Tysklands betingelsesløse kapitulasjon skal følges av en effektiv okkupasjon og dannelsen av et internasjonalt kontrollråd med 4 hovedoppgaver, nemlig:

- 1) rasere flyproduksjonen og innskrenke Tysklands krigspotensial
- 2) la de personer som er anklaget for krigsforbrytelser stille for domstol i de land hvor deres ofre hører hjemme
- 3) demobilisere alle tyske stridskrefter i etapper på en tid av 6 måneder
- 4) best mulig sørge for at man ikke lar noen enkeltmann eller gruppe personer fylle militære eller lignende funksjoner.

Gruppen har trådt sammen atskillige ganger for å studere de problemer som freden kommer til å stille Europa overfor. Den har nå i store drag utarbeidet et forslag til en fredsavtale. Forslaget omfatter 16 punkter, og det vil blant annet innebære endring av Tysklands grenser, alliert kontroll av det tyske undervisningsvesenet og erstatning for formue som er bortført fra de okkuperte land.

Gruppen anser følgende punkter viktige: Tyskland bør holdes besatt av de alliertes arme og flyvåpen inntil de allierte mener at okkupasjonen trygt kan opphøre eller mildnes. Østpreussen, som geografisk og historisk er en fra Tyskland atskilt landsdel og har vært en høyborg for junkerne, bør ikke tilhøre Preussen eller Tyskland. Rhinland bør stilles fra det øvrige Preussen og danne en uavhengig tysk stat. Det allierte kontrollrådet bør ha bemyndigelse til å ordne de befolkningsforflytninger som blir nødvendig ved at de besatte områder blir fri og Østpreussen skilles fra det øvrige Tyskland. Alle land som er besatt av aksemaktene skal få sin suverenitet tilbake.

Regionale politistyrker av rent lokal sammensetning, fri for enhver militær karakter, uten noen militære oppgaver og fullstendig uavhengige av den sentrale kontroll, bør opprettes. Ingen tidligere offiserer i de væpnede styrker bør få inngå i disse politistyrker. I en periode, hvis lengde bestemmes av erfaringen skal den tyske radio og pressen overvåkes og propagandaen kontrolleres. Læreplanene for universitetene og skolene bør bestemmes under de alliertes kontroll og med deres råd. Tyskland skal ikke ha bemyndigelse til å ha noen sivilfly eller noen som helst flyindustri før de allierte bestemmer noe annet.

All bortført eiendom bør skaffes tilveie, eller også bør det gis kompensasjon in natura. Tyske undersåtter som med vold eller på annen måte har skaffet seg delaktighet i handels- og bankforetagender eller i handelsflåten i de av Tyskland okkuperte områder skal tvinges til å erstatte hva de har tilranet seg til de gamle eiere, arvinger eller fordringshavere på vilkår som skal kunne bestemmes av spesialdomstoler dannet for dette formål. Hvor maskiner og annet materiell er bortført fra et annet land til Tyskland, skal de leveres tilbake så snart dette blir mulig, eller også skal kompensasjon gis. I størst mulig utstrekning skal maskiner og materiell som er ødelagt i de av Tyskland besatte land erstattes med tilsvarende materiell fra tyske foretagender. Laboratorier, forskningsinstitutter, vitenskapelige museer og lignende institusjoner hvis innhold eller utrustning er ødelagt i de av Tyskland okkuperte land skal få det ødelagte erstattet fra tilsvarende institusjoner i selve Tyskland. De tyske stater skal betale alle omkostninger som følger med den allierte okkupasjon. Private lån i Tyskland bør forbys, og det bør tas forholdsregler for å hindre Tyskland fra på grunn av en manipulert inflasjon å oversvømme andre land med sine varer, ved å fastsette kursene på den tyske valuta og de alliertes valutaer.

"VANSITTARTISMEN". Sir Wardlaw Milne og hans parlamentsgruppe står i kontakt med lord Vansittart, en både stridbar og omstridt herre som i sin kjente bok "Black Record", som har vært trykt i millioner av eksemplarer, har gjort seg til talsmann for meget drastiske forholdsregler overfor det tyske folk. Vansittart mener at man historisk ikke kan skjelve mellom nazister og tyskere, og at når de allierte har seiret, må hele det tyske folk bære ansvaret for krigen.

DEN ENGELSKKE REGJERINGS HOLDNING. Den engelske regjering har ikke tatt Vansittarts parti. En offisiell redogjørelse for regjeringens syn på dette spørsmål ble nylig gitt av lordkansler sir John Simon. Simon begynte med å svare på et spørsmål av biskopen av Chichester som ville vite om den engelske regjering gjorde samme forskjell som den russiske regjering mellom Tyskland og hitlerstaten. Simon slo fast at en fred med de nåværende ledere av Tyskland var absolutt utenkelig. I likhet med våre sovjetallierte, fortsatte han, tror vi at for fundamentene for en

varig fred kan bli lagt, må nazistregimet bli tilintetgjort for bestandig, og alle krigsforbrytere må få streng straff. Vi er enig med Stalin i at for det første hitlerstaten må bli knust og at for det annet det tyske folk ikke derigjennom er dømt til undergang. England vil aldri forhandle med Hitler og nazistene. Hitlerstyret må forsvinne fullstendig og den tyske hær må bli slått og oppløst før det fins utsikter til at krigen kan ta slutt. Det er det som menes med formuleringen etter Casablanca-konferansen om "kapitulasjon uten vilkår".

Etter denne uttalelsen som ble avgitt på vegne av den engelske regjering er det liten grunn til å anta at samme regjering skulle kunne slutte fred med representanter for den prøyssiske militarisme etter at man har satt nazilederne utenfor. Simon henviste forøvrig til tidligere uttalelser av Eden hvor denne hadde bebudet at Tyskland ikke bare skulle bli avrustet, men også holdes avrustet. Lordkansleren fortsatte med å slå fast at den engelske regjering skal gjøre alt som står i dens makt for å sørge for at krigsforbryterne blir straffet. Dette er senere blitt ytterligere presisert av utenriksminister Eden.

VÅRT FORSLAG: ET INTERNASJONALT PRESSEDIREKTORAT I TYSKLAND ETTER KRIGEN. Etterretningene om idediskusjonen i den fri verden må i et land som er okkupert av et så brutalt, og derfor redd og mistenksomt folk som det tyske bli sparsomme. Allikevel synes vi i okkupert Norge å forstå at man i den fri verden er meget opptatt av den fremtidige behandling av Tyskland, dels for å hindre dette land i å sette i gang en tredje verdenskrig, og dels for å oppdra tyskerne til å bli nyttige borgere i det nye Europa. Men lite av det vi har hørt, har inneholdt noe om fremgangslinjene. Vi forstår nok at det tales om avvepning, men samtidig at en slik ikke er nok.

Naturligvis er vi som lever under åndelig mørklegning opptatt med det samme spørsmål. Vår oppfatning kan bety noe. De daglige virkninger av tyskernes iøynefallende mangel på statsadministrerende evner gir oss et klarsyn som man ikke kan få der man ikke har tyskerne innpå seg. Når det for eksempel i de øvre svenske samfundslag fremdeles kan trives så vidt meget nazi-sympati, kan den ikke skrive seg fra annet enn at svenskerne er uten erfaring i graden av umenneskelighet tyskerne kan synke ned til. Det som her fremlegges er for øvrig i tilknytning til det som en av vårt lands største åndor har ment om tyskerne. Når Anton Martin Schweigaard i begynnelsen av 1830-årene kunne skrive at tysk måte å tenke på var en fare for menneskeheden og at den burde utrykkes, er det akkurat hva hans landsmann ca. 110 år etter har fått erfare på kroppen. Omkring 10 år før Schweigaard skrev dette hadde Goethe sagt til Eckermann at det ville ta ca. 300 år før tyskerne kunne bli et kulturfolk. Å regne med at det er 180 år igjen går ikke an. Dertil representerer periodene Wilhelm og Hitler for voldsomme tilbakeskritt. Men enten man regner 180 eller fremdeles 300 eller 350 år, må man i alle tilfelle hjelpe tyskerne med å samle seg til nye forsøk på å arbeide seg fram i kultur.

Der er flere veier. To er de viktigste, ordningen av den fremtidige tyske skole er den ene, den annen går gjennom pressen. Det er den annen som her skal drøftes. Den er den mest betydningsfulle, for den treffer alle tyskere i løsealderen. Og sikring av pressens frihet er det beste vern mot fremtidig krig.

Vårt forslag går ut på at den fremtidige tyske presseordning skal etableres gjennom et internasjonalt pressedirektorat med utgangspunkt i det system tyskerne har anvendt overfor den norske presse siden overfallet og sannsynligvis overfor all presse i okkuperte land.

Enhver losor av norske aviser har vært i stand til å se hvorledes tyskerne siden 9. april 1940 har foretatt en gradvis fortykning av dem. Som aviser eksisterer de ikke lenger. Det er plakater forsynt med botegnelse som en gang var norske avisnavn. Disse plakater inneholder utelukkende tysk propaganda. Selv om det bare gjelder noe så uskyldig som setting av poteter, blir det propaganda. Potetsettingen fremstilles gjennom søndagsklisjeer som veien til Norges frigjørelse, og annå har hverken plakat Aftenposten eller plakat Norsk Arbeidsliv inneholdt noe om de poteter tyskerne har tatt fra oss. Fortykningen er skjedd under ledelse av sensuren, det vil si presseavdelingen under rikskommissariatet.

De avisplakater som nå bare inneholder tysk stoff inneholdt en gang i hvert fall så meget som 10 - 20 pot. stoff som med en viss berettigelse kunne kalles norsk. Denne norske stoffmengde ble gradvis redusert. Måten det ble gjort på var ved en nesten umerkelig økning av det tyske stoff fra døgn til døgn. Påfyllingen skjedde gjennom den tyske institusjon som bærer det norske navn Norsk Telegrambyrå, gjennom det tyske byrå Press Telegraph som skal gi forstillingen om et byrå for privattelegninger eller demokratiske prinsipper, og gjennom noe som kalles Norsk Artikkelteneste (AT), en institusjon som driver tysk propaganda på norske stoffemner. Videre gjennom en del mindre byråer og enkeltpersoner som har solgt seg til tyskerne. Endelig har man den påfylling av tysk stoff som finner sted og har funnet sted gjennom "sensuren", altså presseavdelingen under rikskommissariatet, hvis leder gir ordre til de respektive aviser om hva de skal skrive i sine såkalte ledere. Enkelte ganger må de ferdigskrevne "ledere" forelegges til "sensur", stiltgjennomgåelse. Presseavdelingen eller "sensuren" arbeider dels gjennom alminnelige direktiver, hvis overtredelse medfører svære mulktter for vedkommende aviser eller inn-

den er for dem Medusa-hodet. Dette er nettopp grunnen til, at man i Tyskland så ofte hører gjentatt at det er forstanden som ødeligger filosofien. Eller som en hegolsk filosof sa idet han begynte sin forelesningsrekke: "All sann filosofi begynner med å tilintetgjøre forstanden". - "Den tyske filosofi har gjort meget ond, den har ført mange gode ånder vill. Det er på tide å gjøre av med den."

Et internasjonalt pressodirektorat som skildret i forøgende artikkel vil gjøre det av med den. Schweigaards ønske født av klarsyn vil gå i oppfyllelse.

"DE TO TYSKLAND". Som et tysk innlegg i vår diskusjon om Tysklands skjebne etter krigen gjengir vi til slutt noen avsnitt fra sluttkapitlet i den tyske industrimagnat Fritz Thyssens bok "I paid Hitler". Thyssen forlot Tyskland ved krigsutbruddet, og skrev senere denne boken som vi i et senere nummer skal gi en utførlig omtale. Thyssen skriver blant annet:

Den kommande fred må by Europa garantier mot en gjentakelse av den machiavollistiske politikk som nasjonalsocialismen har ført. Født ved Rhin-stranden betrakter jeg min hjembygd som hørende til det Vosteuropa som må trygges mot krigerske angrep. - En dyp kløft er atter opstått mellom det vestre Tyskland, der Bismarcks kulturkamp aldri er blitt helt glemt eller tilgitt, og østre Tyskland under Preussens innflytelse. For øyeblikket er den katolske befolkningen i vest ikke i stand til å gjøre opprør. Men den kommer aldri til å glemme de angrep som er gjort mot dens tro, dens prester, dens helligste følelser. Man vil aldri kunne bygge bro over kløften mellom de to Tyskland.

Vesttyskland må reddes! Det må fortsette å spille sin rolle i en kultur som det har gitt betydelige bidrag til gjennom seklene, og som det også i fremtiden kan tilføre verden. Tyskerne i vest må garanteres de grunnleggende rettigheter som er en folles eiendom for alle vestens folk, først og fremst samvittighetsfrihet. Å trygge Europa mot krig og skape garantier for åndelig frihet - det er de to store moralske ideer som må danne grunnlaget for en rettførdig og varig fred.

Tysklands nye stilling kan ikke rett og slett bli en tilbakevenden til det som var. Den kommer ikke til å innebære en tilbakevenden til noen slags føderasjon eller til "das heilige römische Reich deutscher Nation" som besto av utallige små fyrstendømmer. For å være uavhengig og suveren må en moderne stat ha et visst landområde. Etter Bismarcks kulturkamp og etter nazistenes antikatske eksesser som ble understøttet av det egentlige Preussen, kan jeg bare se en eneste løsning og en eneste garanti mot en gjentakelse av slike metoder - at det katolske Tyskland blir et katolsk monarki.

Overgangen til monarkisk styreform skulle ikke utelukkende være et forsøk på å blåse liv i en respektabel historisk tradisjon. Under mellomkrigstiden har det tyske folk vist et det ikke er i stand til å tilpasse seg etter de demokratiske institusjoner.

Videre ville opprettelsen av to tyske monarkier, et i vest og et i øst, gjøre det mulig for begge disse stater å utvikle en selvstendig politisk "personlighet". Vesttyskland, så rikt på historisk tradisjon og moderne i sin innstilling ville da helt naturlig vende tilbake til det tidligere Tysklands tradisjoner innenfor kristendommens ramme. I øst kunne Preussen ennå en gang få igjen sin egen spesielle karakter av et koloniarråde som ble opprettet av de brandenburgske kurfyrster og deres etterfølgere de proussiske konger. Hvem vet? Om det en gang befris seg fra den erobringstrang som hittil har besjelt det, kan dette land kanskje utøve en nyttig og pasifiserende innflytelse i Øst-Europa.

Det finns ikke no utopisk i en slik tanko. Den svarer til stillingen i Europa og til de nåværende realiteter i Tyskland. I utlandet forstår man ikke den ulikhet mellom de to delene av Tyskland som jeg har forsøkt å antyde. Den enhet som Bismarck oppnådde hvilte på en overlatt voldshandling, selv om den til slutt anerkjentes av de folk denne berørte.

Men noe nytt i Tyskland i dag er den katolske samvittighets indre opprør mot de religiøse forfølgelser. På femtenhundretallet ble Tyskland etter reformasjonen slitt istykker gjennom religionskrigen. Dette ledet til slutt til opprettelsen av et tolerant styre og en viss grad av religionsfrihet. Den moderne form for intoleranse som nazistene har innført står i fullstendig motsetning til den tyske ånd og til Tysklands historiske tradisjoner.

Det fins også en annen side ved nasjonalsocialismen som har åpenbart ulikheten mellom de to Tyskland. Ledernes absolutisme, deres krav på blind lydighet, de undergives servilitet er fullstendig fremmed for vårt Vesttyskland, mens det later til at befolkningen i øst har tilpasset seg lettere. I gamle dager hadde man under karnovalene i Rhinland med sin glade respektløshet mot personer sine egne metoder til å korrigere de proussiske embetsmennenes stundom noe orientalske fremgangsmåter. Rhinlundernes glade latter er kvalt under det herskende styres despotisme. Men befolkningen i vest betrakter denne undertrykkelse av alle menneskelige rettigheter - trosfrihet og ytringsfrihet - som et angrep på sin personlige verdighet. Opprøret ulmer under overflaten og venter bare på en anledning for å bryte ut i lys lue.

Redusert til det vesentlige gjelder spørsmålet ikke en oppdeling av Tyskland i to deler eller en tvangsmessig dannelse av to Tyskland. Det som kreves er bare å gjenoppdage grensen mellom Vosteuropa og Østeuropa - en grense som Tyskland har forsøkt å utsette i en tid av hundre år. Vesttyskland må skilløs fra Preussen, som tilhører Øst-Europa.

NORSK TIDSSKRIFT

1 - 31 JULI 1943

FOR HJEMMEFRONTEN

HITLERS KRIG. Vi lærer at verdenskrigen, "den første verdenskrig" varte fra 1914 - 1918. Siden kom etterkrigstiden, "mellomkrigsårene", og 1. september 1939 begynner den annen verdenskrig med Hitlers overfall på Polen. Denne krig varer ennå. Ragner vi med at den er slutt i 1944, har vi all grunn til å tro at fremtidens historieforskere ikke som oss vil tale om to krigar i det 20. århundre, men om én sammenhengende krig, en ny tredveårskrig som varte fra 1914 til 1944. For i virkeligheten ble det ikke fred i 1918. Heller ikke begynte Hitler sin krig i 1939. Før det tok han Tsjekkoslovakia, før det Østerrike, før det trollobandt han det tyske folk; han erobret Tyskland. Denne erobringen kan det være nyttig å lære litt om.

En mann ved navn Fritz Thyssen var en av dem som finansierte denne erobringen. Han har senere fortalt om bakgrunnen for nazistenes maktovertagelse, og vi bringer i dette nummer av vårt tidsskrift en omtale av hans bok "I paid Hitler".

De tilstander som der skildres, får oss til å stanse opp ved et annet spørsmål: Hvorledes er det mulig at et land lar seg erobre på denne måten? Hvilken feil er det ved et folk som kan kaste seg i armen på en "fører" som Hitler? Og hvordan skal dette folk kureres? Forrige nummer av "NORSK TIDSSKRIFT" forsøkte å samle ondel av de botemidler som den frie verden har foreslått å ta i bruk for å befri tyskerne fra deres vanvidd og hindre at de kommande år blir en ny mellomkrigsperiode. Vi bragte også selv et forslag om opprettelsen av et internasjonalt pressodirektorat i Tyskland etter krigen. Dette forslag har vakt en del diskusjon; vi bringer idag et innlegg fra kirkelig hold sammen med forslagsstillerens svar.

Hitlers væpne krig begynte ikke før i 1939. Hans tidligere erobringer fikk han gjennomført ved list. Polen måtte besvires med våpen. Så kom turen til Norge. Det er alment kjent at overfallet på vårt land var planlagt lengi forveien. Vi ser oss nå i stand til å logge fram en rekke nye avslørende kjennsegninger som klart dokumenterer at de tyske forberedelser var meget grundige og uten enhver sammenheng med den såkalte "engelske minoutlegging" den 8. april. - Overfallet på Norge ga gjenlyd over hele verden, kanskje mest i Storbritannia og Amerika. For Norge er vendt mot vest. Men vi har også en grense mot øst. Vi har et naboland som heter Sverige; den folles grense er 1650 km lang. Og vi har Finland. Hvorledes reagerte våre naboland da Norge ble trukket med i Hitlers krig? Det er noe som heter Norden, nordisk samarbeide, de nordiske demokrater, felles kamp for folles idealer. Eller er det ikke? Vi skal senere ta for oss problemet Finland. I dette nummer kommer vi inn på noen av de ting som har vært vanskeligst å forstå her i Norge ved den svenske utenrikspolitikk.

SVENSK STATSKUNST OG NORSK OPINION. I boken "Sverige i beredskap", som kom ut i desember 1942 skriver den kjente svenske forfatter Ture Norman om den svenske utenriksminister:

"Mr. Günther faller undan før den sterke. Han fell undan før Sovjet i 1940, før Tyskland hola tiden. Han kommer att falla undan før västmakterna - låt oss säga 1943".

Denne profeti er gått i oppfyllelse. Mr. Günther har begynt å falle av for vestmaktene. I denne forbindelse har baron Beck-Friis' gjeninntredelse som sendemann hos den kongelige norske regjering atskillig interesse. Årsaken til at den diplomatiske forbindelse ikke tidligere var gjenopptatt har naturligvis vært at utenriksminister Günther hadde ventet seg misbilligelse i Berlin om Sverige hadde gjenopptatt forbindelsene. Av samme grunn har den svenske regjering nektet godkjennelse av en norsk minister i Stockholm - minister Bull tjenestogjør som kjent bare som konstituert chargé d'affaires etter minister Wollbæks død i 1940. Man må gå ut fra at utenriksminister Günther ennå synes det vil virke altfor provoserende å la en norsk minister kjøre i glassvogn opp til slottet for å overlevere sitt akkreditivbrev til kong Gustaf!

Baron Beck-Friis er nå trådt inn i tjeneste som sendemann hos den norske regjering, og man kan selvfølgelig si bedre sent enn aldri. Det hele får imidlertid et visst komisk anstrøk ved at gjeninntredelsen skjer like etter den tyske katastrofen i Tunisia. Etter neste tyske nederlag tar kanskje utenriksminister Günther mot til seg og godkjenner en